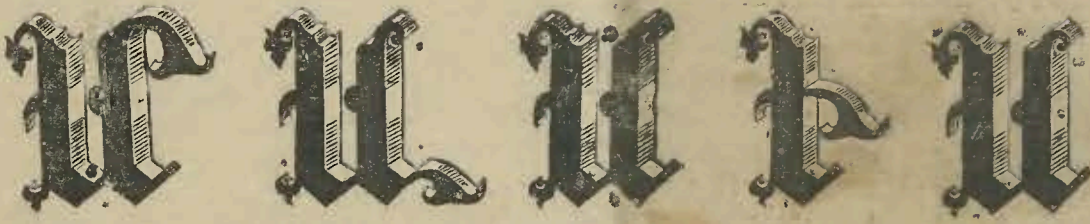


ՊԱՅՄԱՆՔ

Տարեկան գին և. Պոլսոյ հոյ 8 ՄԷՃ
Պաւառաց 10 ՄԷՃ
Վեդաւանայ և. Պոլսոյ 4 ՄԷՃ
Պաւառաց 3 ՄԷՃ
Եւրոպայի թերթի գին 60 փրկ
Յանուարի ամիսը մէկ անգամի հա-
մար 3 զուրուշ, երկու անգամի հա-
մար 2 զուրուշ, աւելի անգամներու
համար զատ սակարկութիւն կըլլայ:



Լ Ր Ա Ք Ի Ր

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ 19 ԴԵՍԵՄԲԵՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Փարիզ 28 դեկտ.

Նախարարական փոփոխութիւն չպի-
տի ըլլայ մինչև որ սահմանադրական օրի-
նաց վիճարկութիւնն սկսի:

Պէրլին 29 դեկտ.

Կայսրութեան Մոնիթոր լրագիրը
Պիտերք իշխանին նոր Պապի մ'ընտրու-
թեան վրայ 1872 մայիս 16 թուով մէկ
ընթերցողները կը հրատարակէ որ փակ
նստի մէջ կարգապահեցաւ Արքիմ
հատան զատաստանին ժամանակը Յիշեալ ընթա-
ներակները կը բացատրէ թէ այսպիսի հա-
ւանական դէպքի մ'աւջն փոփոխութիւն է
որ Եւրոպական կառավարութիւնը հա-
մաձայն ըլլան:

Լոնտոն 29 դեկտ.

Լրագիրը ֆոթոթիւրքի հրդեհին վրայ
սարսափելի տեղեկութիւններ կը հրա-
տարակեն: Կը կարծուի թէ մեռած մար-
դոց թիւը 470 ի կը հասնի:

Փարիզ 29 դեկտ.

Նախարարաց խորհուրդը սահմանադ-
րական օրինաց վիճարկութեան դիմա-
դրաւորութեան համաձայնած է:

Լոնտոն 30 դեկտ.

Օսմ. Բոսն. 44 3/4
Փոթի 1865 68 1/2
» 1869 54 7/8
» 1874 63 1/2
» 1872 85
» 1873 52 1/2
Նոր փոխառութիւն 1 1/4
Անգլ. Բոսն. 94 7/8
Լիւքսեմբուր 30 դեկտ.
Բանկայի Միտիլինկ-Օրդին 7 3/4
» Ֆայր Տօլերան 4 7/8 - 5
Միտիլինկ 42000 հակ:

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Վեհ. Սուլթանը՝ Շիրքէթի խոյ-
րէի կառարարձ շողենուին հրա-
մատար Հասան պէյը, որ փնտ-
հալ ընթիմ շողենուին վրայ
հասնելով ֆոթիտուէս պէյն ու ըն-
տանին ազատեւ էր, վարձատրել
կամեալ հրաման ըրաւ որ արքունի
նախարարին պաշտօնակալաց կար-
գին անցնի հազարապետի աստիճա-
նաւ և Լուիֆիէ շողենուին հըրա-
մատար անուանի:

Իսկ ընթիմ շողենուին երկու-
շարթի օրը ներսի նաւահանգստին
մէջ ընկղմեցաւ:

Պ. Պ. Չարիֆի, Է. Ռայի և Բլա-
տօ սեղանաւորներն որք անցեալներն
եղիպտոս զնացած էին Բարձր. Խո-
վին հրաւիրանօք, Եգիպտական Պա-

յում շողենուով այս շարթու Կ. Պո-
լիս վերադարձան:

Բարձր. Խոլիֆի յիշեալ մեծ սեղա-
նաւորաց և մասնաւորապէս Պ. Չա-
րիֆի պատիւ մ'ընելու համար՝ ա-
նոնց տրամադրութեան ներքե
դրեր է Ֆայում շողենուը, որ 56
ժամու մէջ Ալէքսանդրիայէն Կ. Պո-
լիս հասած է:

Ելուամից նախարարութեան խոր-
հրդական (Միւսթէշար) Չիւհտի է-
ֆէնտին, որ յատուկ պաշտօնով փա-
րիզ գնացած և այս օրերս Կ. Պոլիս
վերադառնալու վրայ էր, Բ. Գունէն
նոր հրահանգներ ստանալով իր վե-
րադարձն ետ ձգելու պարտաւորե-
ցաւ:

Բուլգարի երկաթուղւոյն փնտհալ
մասերուն նորոգութիւնը կատարուե-
լով, երեքշաբթի օրը կանոնաւոր եր-
թեւեկութիւնը նորէն սկսան մայրա-
քաղաքէն յԱլքիւրիանուպօլիս:

Ֆար տիւ Պոսթօր լրագիրը Մու-
րատեան Մեծ. Պօղոս Պապի դէմ
թշնամանալի տողեր հրատարակած
ըլլալով, Պօղոս աղան դատ բացած
է յիշեալ լրագրին տնօրէն Մ. Բիւրի-
աքօրուօի դէմ:

Տրապիզոնէն եկած վերջին լու-
րերը կը ծանուցանեն թէ քաղաքին
մէջ մեծկակ խռովութիւն մ'եղեր է,
բայց պատճառին և պարագաներուն
վրայ դեռ սրտը տեղեկութիւն մը
չկայ:

Իզմիրէն դուռած նամակ մը կը
ծանուցանէ թէ կիրակի օրն տրիւն-
աուշտ կռիւ մը պատահեր է քաղա-
քին Բէրաթօլսօրի կողմէ թաղին
բնակչաց և տտիկանութեան զին-
ւորաց մէջ:

Հաճիտաքի անուն անձ մը, որ
գողութեան պատճառաւ բանտար-
կեալ էր, կը յաջողի փախչել բան-
տէն: Ստիկանութեան զինուորները
զայն սրճարանի մը մէջ տեսնելով
բռնել կուզեն, բայց յիշեալ անձը
« Բրիտանաց չիպ' հոս » պառաւով
յոյներու բազմութիւն մ'իրեն օգ-
նութեան կը կանչէ, որք ոստիկա-
նութեան զինուորաց վրայ կը յար-
ձակին, և սակեց կռիւ ծագելով ե-
րեք զինուոր և յարձակողներէն ալ
ոմանք ծանրապէս կը վիրաւորին, և
Հաճիտաքի կը փախչի կազատի զին-
ւորաց ձեռքէն:

Տեղական իշխանութիւնն այսպիսի
յայտնի ապստամբական գործի մը
վերադարձն արգելելու համար՝ հրա-
ման տուեր է ոստիկանութեան զին-

ւորաց որ այսպիսի պարագայից մէջ
զէնք գործածեն:

Նոյն նամակները կը ծանուցա-
նեն նաեւ թէ անցեալ շաբթու զար-
հուրելի վոթորիկ մ'եղեալով բազմա-
թիւ ծառեր արմատախիլ ըրեր և
Հրէից թաղին մէջ ալ երեք տուն
փլուցեր է:

Կիւրքէօյի մէջ ալ տուն մը փլեր
և խեղճ գործաւորի մը չորս զուակ-
ները վրատակներուն ներքե թաղ-
ւեր են:

Միտիլինէն եկած գրիւրէն ալ կը
ծանուցանեն թէ շատ տարիներէ ի
վեր նմանը չտեսնուած փոթորիկներ
եղեր, և քաղաքին ու դեղերուն մէջ
բազմութիւն տուններ փլուցեր են: Աս-
կէց զատ ձիթապտուղ քաղելու ժա-
մանակ ըլլալով, հովին ու անձրեւին
կարգէ դուրս ուժգնութեան ձի-
թապտուղներուն մեծ մասը ծովը
քշուեր են: Եղած կորուստն անհաշ-
ւելի է:

Թատրոն լրագրին երկամեայ
արման պայմանագրով այս շաբ-
թու լրանալով, յառաջիկայ շաբաթ
օրը վերստին հրատարակիլ պիտի ըս-
կընի:

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ ԷՍԶԱՄԵՐ ՈՍՄՈՒՄԻԷ			
18 դեկտ.	Հորեքշաբթի իրիկուն	49 29	
19 »	Հինգշաբթի առաւօտ բացուեցաւ 4 է օր	49 31 49 30	
Կ. Պոլիս 18 դեկտ.			
Սուրբ Եղիշէրայի բաժինը	Սնդուրի	8 9	
« փոխանակութեան »		5.25	
Կ. Պոլսոյ Պանքային »		6.44	
Բրէտի ժէնէրալ »		11 12	
Բրէտի ժաբթի-Թիւրք			
Երկաթուղեաց հին	Ֆր.	123	
Փոթի. 1863	»	344	
» 1865	»	348	
» 1869	»	278 1/2	
» 1872	»	85 1/2	
» 1873	»	265	
Թրատուէյ	Օսմ. լիւր	4	

ԸՆԹԱՅՔ ԳՐԱՄՈՑ 18 ԴԵՍԵՄԲԵՐ			
Անգլ. լիւր	Գրուի	110.20	
Նաբօլէոն ոսկի	»	87 35	
Իմպէրիալ Ռուս	»	89 20	
Գրք-Բից	»	51. 27	
Հինգ ֆրանք	»	—	
Հինգրոց	»	104 30	
Պղինձ	»	128 20	

Ա. Զ. Գ. Ա. Յ. Ի. Ն.

ՀՐԱՆԻՐ ԱՌ. Ա. Զ. Գ. Ա. Յ. Ի. Ն. ԵՐԵՎԱՆԻՆ

Աղգային Ժողովը Նիսա ունի յա-
ռաջիկայ ուրբաթ դեկտ. 20 ի Ղա-
լաթիս:

Ատեանը պիտի բացուի Ժամ ձիշդ-
6 ին և գոյուի 10 ին:

ՊԱՅՄԱՆՔ

Դուրս գացած լրագրաց հան ու
ծախքը խմբագրութեան վրայ:
Լրագրոյս վերաբերեալ նամակ
կամ որ եւ իցէ գրութիւն խմբագիր
— Տնօրէնին պիտի ուղղուի. Կ. Պո-
լիս, Չինիլի խան, Մաթիսի գրասեն-
եակը:
Համար ծախքը չվճարուած հոս
ժապ չընդունուիր:

Հրաւիրեալ են Երեսփոխան Էֆէն-
տինին՝ իրենց ազգ տարական պար-
տականութիւնը կատարելու փու-
թայ:

14 Դեկտ. 1874
Ի Պատրիարքարան հայոց
Կ. Պոլիս

ՊԱՏՐԻԱՐԿ Կ. ՊՈԼՈՑ
ՆԵՐՍԵՍ ԱՐԳԵՊԵՍԿՈՐՈՍ

ՕՐԱԿԱՐԳ

1. Տեղեկադիր Վեհ. Հայրապե-
տին կոնդակի խնդրոյն.
 2. Փոփոխեալ տրամադրութիւնը
Աղք. Յահմանադրութեան.
- Ատեանադպիր
Ս. Պ. Պ. փառաշահ

Սրբադան Պատրիարք հայրը վա-
նեցի Պօղոս վարդապետին առթիւ
վանայ ազգայնոց մէջ տիրած եր-
կարժամանակեայ երկպառակութիւ-
նը բաւնալու ջանալով, երէկ երկու
կողման գլխաւորները Պատրիարքա-
րան դռնաբլից և հայրաբար յորդո-
ւեցին:

Փախաքիլի է որ Ս. Պատրիարք
հօր հայրական յորդորանքները բա-
րի ազգեցութիւն մ'ունենան վա-
նեցի ազգայնոց սրտին մէջ և բաղ-
ձացեալ հաշտութիւնն ու համաձայ-
նութիւնը մէջնրին հաստատուի:
Բայց տո՞ր համար հարկ կըլլայ իրա-
ւախօհութեան արդար պայմաններ
կամ հիմեր յառաջ գնել, որք եր-
կու կողման ալ կարենան ընդունելի
ըլլալ: Այս ալ դարձեալ Ս. Պատրի-
արք հայրը կրնայ ընել:

Ս. Էջմիածնի Արարատ ամառ-
քին մէջ գոհութեամբ կը կարգանք
թէ Բեդրստուրիկ ազգայնոց երեւե-
րներէն վսեմ Յովհաննէս Մանեանց
(Սնանօֆ) մեծահարուստ վաճառա-
կանը Ս. Էջմիածին ուխտի երթալով
10654 ռուպլի նուիրեր է:

Մեղու Հոյատաւանի լրագրին ալ
կը ծանուցանէ թէ նոյն բարեհաճ
բաւ և առատաւորտ ազգայինը Բու-
թայիսի ծխական ուսումնարանին շի-
նութեան համար ալ 1700 ռուպլի
գրամ շնորհեր, և իւր կարուածոց
կառավարչին ալ հրաման ըրեր է, որ
ուսումնարանին շինութեան համար
պէտք եղած բոլոր փայտն իւր ան-
տառներէն կտրէ տայ:

Ասկէց զատ տարեկան 350 ռուպ-
լի դրամ և 90 ռուպլի ալ փառելաւ
փայտ կապեր է յիշեալ ուսումնարա-
նին:

Խմբագիր

Վերջին ընդհանուր ժողովոյ մէջ Աւստրիական Մարտիկոս Էֆէնտի տուրքի մասին խնդրոյններու առաջարկութիւն մը ներկայացուցած է ինքնավստահական ժողովոյ, և պահանջած է որ կամ դաւառաւորաց ալ ընտրութեան իրաւունք տրուի և կամ այս անգործներ տուրքէն ազատ թողուին ըստ Մարտիկոսութեան:

Մեր ընդհանրապէս կը յայտնենք հրապարակաւ յիշեալ Էֆէնտիին, և իւր ազգասիրական փոյթն ու ջանքը կը դովենք:

Այս առթիւ կը փութամք սոյն ծանուարկութիւնը ինքզինքն մասնաւորապէս Սրբազան Պատրիարք հօր և Երեսփոխանաց խորին ուշադրութեանը յանձնել և վաղ ընդ փոյթ կարողալով ինքն խնդրել:

1874 թ. հ. 17
Մնամք յոգեգանձը
Կ. Պոլիս
Նշան Մարգարեան
Յարութիւն Յովհաննէսեան
Մկրտիչ Հայրանեան
Կարապետ Մարգարեան
Թորոս Խանդակեան
Յարութիւն Ուսէկեան
Սէթ Ղազարեան

Իզմիրի Արշայրայ լրագրին վերջին թիւոյն մէջ հետեւեալ ազդեցութեամբ տեղեկութիւնը կը կարդանք:

Յարգւոյ պարոն Միստ Գրի տէր Խաչատրեան Դարձուպեցի՝ անցեալ տմոյ 30 ին առաւօտուն Աղղըստդիւրի ճանապարհաւ Պրիմանտանէն (Հնդկաստան) հասաւ Ի. քաղաք, և Երեսփոխանին հետ ի. Կ. Պոլիս երթալու. ուսկիցի սուրբ Էջմիածին պիտի երթայ մասնաւոր պաշտօնի միտքով տեսութիւն ամենայն Հայոց Ս. Կաթողիկոսին:

Յիշեալ պարոն Միստ՝ որ Պրիմանի թագաւորին անձնական ծառայութեանը մէջ կը գտնուի պատշաւաւոր պաշտօնի մը, պատմեաց մէջ թէ՛ Դորին Վեհափառութիւնն ինչ մարդասիրական առաւելագոյն զգացման վրաս փորձելու չափ բնակաց Պրիմանտանի, և Մանթլէ Թագաւորանիստ մայրաքաղաքին Հայոց Կեդեցի շինութեան զբաղման օգուտն մասնաւորապէս ետեւ:

Օգտաւորութիւն

Աւստրիական մէջ բնակող Հայոց վերջոյ ունեցած վեհաձեռնական այս բարձր խնամատարութիւնն խորին երախտագիտութեան պարտք կը դնէ ոչ միայն նոյն երկրին մեր անկաւար ժողովոյնը վերայ, այլ և ընդհանուր Հայոց ազգին վերայ, որ Դորին առաւելութիւն վեհափառութեան բարօրութեան և երկար կենաց համար ազգիստ է առ անգործ Տէրն Համայնից:

Այս առթիւ արժան կը համարուի ծանուցանել մեր ընթերցողաց թէ Պրիմանտան՝ Աղղըստդիւրի ճանապարհաւ տանի միակէստեան տեղութիւն մըն է, ուր բնակաց թիւն՝ որը անապառաճ է, ուսկիցի միլիոն հոգիներ կը հասնին: Հարկ եղած ժամանակը այս տեղութիւնը կը բնակեցնուի 60000 զօրք հասնել ի պաշտպանութեան իւր երկրին, որ յոյժ արդաստար է, և կլինան ստաբիլ տեղ: Այսինքն ծովեկերեայ քաղաքն ուսկիցի՝ Մանթլէ՝ այսինքն ի թագաւորանիստ քաղաքն կերթնան, յոյժ փառաւորաւ և բանակ նաւահանգիստ մըն է:

Հայազգի ճարտար բժշկաց չարքին մէջ նոյ՛ բժիշկ մ'ալ աւելնալու բերելու թիւը կը հազարդուի մեզ փարիզէն:

Ներսէս էֆ. Ս. Մեղրուրեան, որ իւր գրական հանճարով ազդէն ծանօթ է հանրութեան, ուսկիցի ի վեր փարիզի ճանապարհին մէջ բժշկութեան արհեստին պարագիւրով, այս օրերս իւր լուսնաւ աւարտած և ճիշդաւ առած է, հետեւագէտ յուսով է որ քիչ ժամանակէն Մայրաքաղաք կը գաւնայ յուրախութեան ընտանեացն և համայն բարեկամաց:

ԱՄՈՒՐԻՈՒԹԻՒՆ
ԵՒ ՅՈՑՈՒ

«Ո՛՞՞ Ե՛ ԲԱՐԻՈՒԹ ԲԱՐԻՈՒԹ ԲԱՐԻՈՒԹ ԼԻՆԻՆ»

Բնաւ մէկ պարագ մը չը կայ որ զանց առնելու համար չնշեւը կարելի ըլլայ, ուրովհետեւ ընդամենը Աստուծոյ կամքն է...: Այն գիտութիւնն որ իւր մէկ անգամը կը կորէ, իրաւամբ կը պատժուի իւր գործով իրանով:

(Յոյս, տեսք Ժ.)

Յոյս հանգիստ վերջին սեղոյ. և հոկա. ամառութեան մէջ ընդարձակ յօգուած մը տեսանք Երեսփոխան Էֆէնտիին ճշմարտութիւնն իր անհատական մեղքով և զատապարտելի գրութիւն մ'ըլլալը պընդող, և այս գրութեան մեր ազգին մէջէն բարձուելուն փափաքող «մըստամը» և զգայական անձանց դէմ: ամուրիութեանը պաշտպանելու գիտարարութեամբ դրուած: Այսպիսի խնդրոյ մը վրայ, որ ամեն բնական գիտութեանց համարութեանը անհեղինակ և կամ աշխարհի իրաց վարձաւորութեան ստացող առողջ մտաց տէր և լուսաւորեալ անձանց առջև վիճարանութիւն իսկ չլինի, պատասխան գրել թերեւ տեղիքը համարէինք: Բայց որովհետեւ մեր ազգին համար խոստ մեծ կարեւորութիւն ունի այս խնդիրս, մեր ազգին՝ յորում ամուրի կղերն ոչ միայն կրօնական, այլ և քաղաքացիներ և ընկերական մեծ դեր կը խաղայ, և յօգուածոյն Սրժ. հեղինակն ալ խնդրոյն հոգեւորական և խնամատարական մասերն ի ընդմիջումը բաւական ճշմարտանման և ճարտար փաստերով և ապացոյցներով ու յետաւորութեամբ արամբարանելով ընթերցողներն համարելու ջանացեր է, այս մասին մեր ալ մերժութեն մի խօսք ըսել արժան գտնուցինք:

Ե.

Ժամանակաւ, չեմք գիտեր որ լրագրի մէջ, մէկը կարծիք յայտնած էր որ եթէ քահանայք քիչ մ'ալ ըլլալով իրենց գիտութեանց ծանօթութեան ունեւային, խիստ լաւ կըլլար: Մեր և ուրախութեամբ ըսել արդ. որ եթէ Յոսայ խմբագիր Սրժ. հարք այսպիսի խնդրոյ մը վրայ դրած առեւնին խորհէին թէ խնդիրն առեւել կազմագիտական և բնական գիտութեանց վերաբերեալ կէտեր կը պարտաւորէ քան թէ բարոյական, եթէ կըսեմք Սրժ. վանականք այն կըրօնագիտական, պատմական, հոգեւորական և իմաստասիրական տաղանդներն հետ որով կը պարծին քիչ չափ իրաւամբ, քիչ մ'ալ բնագիտական, բնապատմական և մասնաւոր կազմարանական և անտարբերական գիտութեանց և վիճակագրական ծանօթութեանց տեղեկ լինէին, ամուրիութեան և ամուսնութեան մեծ խնդրոյն վրայ ունեցած գաղափարներն թերեւ իրենցին, և այսպէս ասորիքն ու պարտաւորութեան բարձուելուն փափաքողները «կարճատեւ, եղբնաւոր» ըլլալով և մտամուլ անուամբ չը պարտաւորէին: Սակայն և այնպէս ուրախ եմք որ Յոսայ վերջին թիւը մէջ զրաւունք Անձինն անուամբ յօգուած մը, որոյ հեղինակը կըրէ ի թէ ամուսնութեան յօգուածոյն հեղինակը չէ, զի երկու գրութեանց գաղափարն ու վարդապետութիւնը բոլորովին տարբեր են իրարմէ, և որոյ մէջ առողջ մտաց և ուղիղ

գաղափարութեան վայելուչ տեսութիւնք կըրնին, մեծ փառս կը հայկայթէ մեզ նոյն իսկ Յոսայ դէմ գործածելու և պատասխան տուալ այն զայն յայտնական հարցման թէ «ինչո՞ւ փայլատակի պէս կը յարձակինք ողջութեան վրայ»: — Ողջութեան առաքինութեան վրայ յարձակոյն ո՞վ է— Ըսել կուզէ կուսակրօնութեան վրայ: Բայց չը յիշեր թէ ողջութեան վրայն ու կուսակրօնութիւնը բոլորովին տարբեր բաներ են. զի կան ամուսնացեալ անձինք որք ողջութեան և ամուսնութեան կուսակրօնք որ բղջարան:

Բ.

Կարի երկար պիտի ըլլար Յոսայ յօգուածագրին ի պատասխանութիւն ամուրիութեան մէջ բերած խնամատարական ձեռնարկութեանց մի առ մի պատասխանել:

Որ և է վարդապետութիւն, որ և է գրութիւն, և ամենէն անհեթեթ իսկ, և թէ ճարտար և պարճաօս գրչի ձեռք անցնին, կրնան ճշմարտանման երեւոյթ առնուլ և համապատասխանել: Ուստի մեր Յոսայ մէջ բերած առաքինութեանց գլխաւորները միայն և հիմաւնքն ի ընդմիջում պիտի առնուիք, և անոնց ճշմարտութեան և ուղիղ գաղափարութեան համապատասխանութիւնը պաշտպանենք:

Յոսայ յօգուածագրին հաստատել ջանացած գլխաւոր կէտերը հետեւեալն են.

Ա. Ամուսնութիւնը բացարձակապէս հարկաւոր չէ մարդէ հակին:

Բ. Ամուրիութիւնը ոչ միայն կարելի, այլ և ողջախոհ ոգւոյ համար գիւրջն ալ է:

Գ. Ամուրիութիւնը ոչ միայն նախախնամութեան ծրագրին ներհակ չէ, այլ մանաւանդ թէ առաւել Աստուծոյ հոգեւոր և պաշարմունքները գերծ և ուղիղ հոգեւոր պատշաճաւոր մեծարանք մը տալ է:

Դ. Ամուրիութիւնը բարոյակն առաքինութիւն մ'է:

Ե. Կուսակրօնութեան վիճակի մէջ երկուստեք կամ ծեր ըլլալը կարեւորութիւն չունի:

Զ. Ամուրի երկրեցականներէն առեւել յոյս կայ ազգին համար քան թէ ամուսնացեալներէն:

Է. Եւ վերջագէտ թէ ամուրիութեան գրութիւնն Աստուծոյ հոգեւոր և առաքինական գրութիւն մ'է, և սուր հակառակը պընդողը սուտ խօսիլ, նիւթապաշտ, հեղափոխութեան, մտամուլ ըլլալը հայհոյել, եղբնաւորութեան ընդ և այլ չեմ գիտեր ինչ է եղեր:

* Այս և հետեւեալ Զ. եղբակցութիւնն Յոսայ նոյն սեպտ. թիւոյն վերջերը զատ յօգուածի մը մէջ փաստարանուած են օգիտութիւն մը անուամբ: Կրկին թէ այս յօգուածս յայտնապէս դրած ըլլան Սրժ. Հարք յայտնապէս ինքզինքնին պաշտպանելու համար, վասն զի կը լսեմք թէ 23—24 տարեկան պատանիներ վարդապետ ձեռնադրեր են եղեր: Յիշեալ յօգուածոյն հեղինակը կը ճգնի հաստատել թէ մանկահասակ կրօնաւորներ ձեռնադրելն Հայաստանեայց եկեղեցւոյ կանոնաց դէմ չէ: Այս մասին Կրօնական ժողովոյ վերջերս հրատարակած կանոնագրութիւնն որ 30 տարեկանէն վար եղող անձանց վարդապետ կամ քահանայ ձեռնադրուիլը կարող երաւ, բաւական պատասխան կը համարուի իրենց: Կարծեմք թէ յիշեալ ժողովոյն մէջ իրենց չափ դռնէ կրօնագիտ անձինք գտնուիլ չեն ծընուեր:

** Շիտակը խօսելով մեր Յոսայ խմբագրին այսպիսի ձեռնարկութիւն մը չէմք յուսար:

Վերջոյ գրեալ է. կէտերն համառօտիւ ի ընդմիջում մի առ մի:

Գ.

«Ամուսնութիւնը կամ սեռական պիտոյքը քաջաշնչապէս հարկաւոր չէ մարդէ հակին», կըսէ Յոյս, և զայս հաստատելու համար հետեւեալ գրել խաւոր փաստերը մէջ կը բերէ. Ա. հացի և ջրոյ պէտքն նման անհրաժեշտ պէտք մը չըլլալը, և այս պիտոյից ցաւը՝ քաղցի և ծարաւոյ ցաւոց նման աննահանջիլ և մահաբեր չըլլալը: Բ. «Թէ բնութիւնը պէտք չունի որ ամեն անհատ արտադրութիւն ընէ», Գ. սոյն (սեռական) կիրք պարբերականութիւնը. Դ. բնական կամ արուեստական ներքինները գտնուիլը. Ե. Պողոս առաքելոյն խօսքերը: Մեր այս հինգէն ի վատ ուրիշ կարեւոր փաստ չկրցինք գտնել բովանդակ յօգուածոյն մէջ:

Բայց այսպիսի փափակ խնդրոյ մը ընդդէմ կամ ի նորաստ խօսելէ յառաջ սա պէտք է դիտել տամբ ընթերցողին թէ խնդիրն, ըստ մեզ, ինչպէս արդէն ալ ըսինք, առեւել կազմագիտական և բնապատմական է քան թէ հոգեւորական. ուստի վերջոյ գրեալ փաստերը հերքելու համար նախ խոնարհաբար կազմագիտական փորձիլը դառ մը տալ պատշաճ կը համարուի Սրժ. հեղինակին:

Մարդէ հակին կազմութեան մէջ զանազան գործարանք կը գտնուին զանազան պաշտամանց և նպատակաց յատկացեալ, և ամենքն ալ իրենց պաշտաման հարկաւորութեանը համաձայն, այլ և այլ երկրորդական գործարանք, կամ անկի ըսենք, սատարներով ընկերացեալ, որք գլխաւոր գործարանին պէտքերը կը պատրաստեն. այսպէս են սիրտն, ստամոքսը և այլն, ինչպէս նաեւ ծննդեական գործարաններն: Այս գործարաններն իւրաքանչիւրն իւր պէտքը, իւր ձայնը, իւր գործելու եղանակն և այլ մասնաւոր հանգամանքներն ունի. բայց սա ընդհանուր է թէ՛ երբ որ և իցէ գործարանի մ'օրինաւոր և բնական եղանակաւ գործելուն դէմ արգելք հանուի, անբնական օրինաց ներքեւ դնել ուղի ունի, ոչ միայն այն գործարանը կը խանգարի, այլ և համարէն կազմութիւնը կը փշաւի և կը տուժէ: Իւրաքանչիւր գործարանաց գործելու եղանակին և պիտոյիցը տարբեր ըլլալէն չհետեւիլ թէ մին նուազ զօրաւոր և աննահանջիլ պիտոյք մ'է քան զմիւրը: Օրինակի համար շնչառութիւնն ալ պիտոյք մ'է՝ այնքան աննահանջիլ և զօրաւոր, որ քան ուր ներդառութեան պիտոյքն. բայց առաջինն ազդեցութիւնն առեւել արագ և բուռն է քան թէ երկրորդինը. քանի մը վայրկեան շնչառութիւն չընելը կրնայ մահաբեր ըլլալ, մինչդեռ անօթութեան մէկ քանի օր և մի քանի շաբաթ իսկ կրնայ գիմանալ մարդ: Արդ՝ այս այսպէս ըլլալուն համար կրնայ ըսուիլ թէ անօթութիւնը բնական և աննահանջիլ պէտք մը չէ մարդոյն համար, վասն զի շնչառութեանն նուազ բուռն և զօրաւոր է. հարկաւ ոչ. Նոյնպէս իմա նաեւ սեռական պիտոյից համար: Իրաւ է որ այս պիտոյքս քաղցի և ծարաւոյ նման անմիջապէս աննահանջիլ և մահաբեր չէ, բայց կայ հասակ մը, այն է երիտասարդական և այրական հասակն, յորում այս կարեւոր ձայնը, որ մարմնոյ և արեան ձայնն է, լռեցնել ջանալը գրեթէ անկարելի է (բացառութիւնք և թէ սոյն համար՝

